

**Permanentná výzva pre laikov v poslaní
pre dobro sveta.
Dekrét Druhého vatikánskeho koncilu
Apostolicam actuositatem**

Jozef Jurko

1973 bol vysvätený za kňaza. Licenciát teológie získal 1997 a doktorát teológie 1999 na PAT Kraków. Od 2006 profesor teológie v Košiciach na Teologickej fakulte Katolíckej univerzity v Ružomberku, kde prednáša: Druhý Vatikánsky Koncil a fundamentálnu teológiu. Je autorom vyše 300 vedeckých a dušpastierskych článkov i publikácií, napr. *Cirkev v katechizme Katolíckej cirkvi* (1997); *Synopsa Dokumentov 2. Vatikánskeho Koncilu* (1998); *Druhý Vatikánsky Koncil a Slovensko* (1999); *Myšlienkové rezonancie II. Vatikánskeho Koncilu na Slovensku* (2007); *Reflexia uskutočňovania koncilových reforiem v oblasti liturgie v košickej partikulárnej cirkvi* (2009); *Spirituálne fenomény ovplyvňujúce súčasnosť* (2010); *Rozhľadenie v religionistike* (2011); *Rozhľadenie v teológii* (2012); *Rozhľadenie v Druhom Vatikánskom Koncile* (2012).

Dekrét o apoštoláte laikov podpísaný pápežom Pavlom VI nesie názov *Apostolicam actuositatem*. Názov *Apostolicam actuositatem* pochádza z latinského jazyka, v ktorom sa už po stáročia prihovára Cirkev Božiemu ľudu. Zdôrazňovala svoju univerzálnosť, rovnaký vzťah a prístup k všetkým národom. V doslovnom preklade nesie tento dokument názov apoštolská činnosť, keďže adjektívum *apostolicus*, a, um – znamená apoštolský¹. Toto slovo pôvodne pochádza z gréčtiny, kde nachádzame slovo *αποστολος* vo význame vyslanec, posol, apoštol, odvodené od gréckeho slovesa *αποσπελλειν*,

¹Porov. J. Špaňár, *Latinsko-slovenský, slovensko-latinský slovník*, Bratislava 1998, s. 50.

ktoré znamená odoslať, prepustiť, zahnať². Slovo apoštol v sebe teda priamo zahŕňa isté poslanie alebo poverenie niečo ohlasovať, či prinášať správu. Latinské substantívum *actuositās* pochádza z neskoršieho obdobia a znamená činnosť, akt, počin³. Obe tieto slová sa nachádzajú v akuzatívne, keďže ide o väzbu zhodného prívlastku. Tieto slová tvoria priamy predmet oznamovacej formuly o vydávaní dekrétu v znení: „Biskup Pavol, sluha sluhov Božích, spolu s otcami posvätného koncilu na večnú pamäť“⁴. Tu si možno domyslieť sloveso vydáva. Takto dekrét o apoštolskej činnosti už vo svojom názve vyjadruje skutočnosť, že status apoštola, teda toho, ktorý bol vyvolený na istú činnosť a bol poslaný ju uskutočniť, v sebe zahŕňa nutnú aktivitu, bez ktorej by apoštolát nemohol byť účinným. Významnou vecou je to, že program obnovy Cirkvi je vo svojej podstate hlboko teologickou záležitosťou. Obnova – potreba a program obnovy – vyplýva z poznania, v ktorom je na poprednom mieste skúsenosť Cirkvi z rôznych frontov a úsekov života. Obnovu môžeme chápať ako nové porozumenie, ako nové videnie odvekej objavenej pravdy. Najprv je teológiou a hovorí nám o novej vyzretosti v prečítavaní Evanjelia a v jeho živom delegovaní. Taktiež sa zdá, že v týchto bodoch sa vytvára žriedlo obnovy Koncilu a v ňom postup teológie. Dôvodom na to môže byť aj napr. správa liturgie alebo správa laikátu. Veľa fragmentov konštitúcie na túto tému vyžaruje veľkú teologickú sviežosť. Pojem „obnova“ hovorí alebo o pretvoreniach toho, čo je staré a dávne, alebo tiež o akejsi iniciatíve, o započatí niečoho, čo – prinajmenšom zdanlivo – nemá minulosť. V druhom prípade sa vytvára akési odhalenie tajomstva zo skrýše.

Štúdium dokumentov DVK poukazuje na oba významy „obnovy“. Špeciálne sa objavuje tam, kde sú odhalené tajomstvá Evanjelia a Cirkvi z ich – „predovšetkým teologickej skrýše“. K takým sa radí napr. veda o účasti celého Božieho ľudu na kňazskom, prorockom a kráľovskom poslaní Krista, taktiež náuka o kolegialite, o Cirkvi *in statu missionis* a ešte aj veľa iných. Treba pri tom pamätať na to, že samotný výraz „obnova“ sa líši od výrazu „reforma“. Snáď je hlbší vo svojom obsahu ako predchádzajúci výraz, a aj keď sa zdá, že je menej radikálny, je viacej integrálny. Jedná sa o obnovu, ktorá v terminológii Koncilu vždy vystupuje spolu s prídavným menom *accommodata: renovatio accommodata*. Toto prídavné meno hovorí o prispôbení sa. Program obnovy sa musí prispôbiť stupňu vedomia Cirkvi, do ta-

² Porov. V. Pražák, *Grécko-český slovník*, Praha 1998, s. 80.

³ Porov. J. Špaňár, *Latinsko-slovenský...*, op. cit., s. 20.

⁴ *Druhý Vatikánsky Koncil. Apostolicam actuositatem*, 1965 [in:] prekl. S. Polčín, *Druhý Vatikánsky Koncil. Dokumenty II. vatikánskeho koncilu I*, Rím 1968.

kého stupňa, aký Cirkev dosiahla prostredníctvom Koncilu. Bolo by to prispôsobenie *ad intra*. Avšak jednak v pojme prispôsobenia (akomodácie) stretávajú sa oba aspekty myslenia Koncilu. Prispôsobenie *ad intra* sa taktiež dokonáva na ceste prispôsobenia *ad extra*. Oba tieto aspekty delia nielen pole skúseností a myslenia Koncilu, ktorého hlavným predmetom je Cirkev, ale hlavne toto pole sceľujú, integrujú. Prispôsobením *ad intra*, čiže priblížením sa ku svojej vlastnej podstate, získava Cirkev tak isto mieru prispôsobenia *ad extra*. A tak hlavne v druhom aspekte bude pre nás dôležité preskúmať a usporiadať myšlienku Koncilu obsiahnutú v jednotlivých dokumentoch⁵.

Genéza vzniku dokumentu

Dekrét DVK podpísaný pápežom Pavlom VI *Apostolicam actuositatem* vznikol ako následok veľkej túžby pápeža Jána XXIII obnoviť Cirkev a konfrontovať ju s problémami súčasného sveta,⁶ a tak ju:

„spontánne previesť od štruktúry centralisticky riadenej dokonalnej spoločnosti k spoločenstvu dielčích, miestnych cirkví“⁷. Jeho zámerom nebolo: „objasňovať otázky učenia a disciplíny, ale mal sa starať o svedectvo cirkvi v modernom svete“⁸.

Pápež si uvedomoval miesto laikov, ktoré v Cirkvi zaujímajú a vedel, že sú nevyhnutnou zložkou v procese šírenia kresťanstva. Takéto názory však v Cirkvi neboli bežné a mnohorož úlohu ohlasovania evanjelia plnil iba klérus. Postavenie laikov bolo v tomto období mimo Boží ľud⁹. Pápež v snahe poskytnúť laikom miesto, ktoré im právom patrí, vytvoril zmiešanú komisiu pre apoštolát laikov a dal jej priestor v rámci rokovaní Druhého vatikánskeho koncilu. Samotný dekrét však vznikol až za pontifikátu pápeža Pavla VI, ktorým bol schválený a podpísaný 18. novembra roku 1965. Tomuto aktu predchádzali mnohé diskusie i ostré kritiky zo strany koncilových otcov¹⁰. Veľmi významným krokom bolo, že do týchto diskusií boli prizvané aj viaceré ženy, aby prispeli svojim pohľadom na rozvíjanie apoštolátu. Komisii pre apoštolát laikov predse-

⁵ Porov. A. Zuberebier, *Wprowadzenie do dekretu o apostolswie świeckich*, [in:] *Sobór Watykański II. Konstytucje, Dekrety, Deklaracje*, Poznań 2002, s. 367-378.

⁶ Porov. H. Pesch, *Druhý vatikánsky koncil*, Praha 1996, s. 31.

⁷ *Ibidem*, s. 50.

⁸ *Ibidem*, s. 52.

⁹ *Ibidem*, s. 133.

¹⁰ Porov. J. Janda, *Ján XXIII., Pavel VI. a II. Vatikánsky Koncil*, Praha 1966, s. 100-101, 135.

dal Kardinál Cento. Prvá osnova dokumentu obsahovala 172 strán. Tento počet bol v júni roku 1963 znížený na 48 strán pozostávajúcich z 92 paragrafov. Medzi druhým a tretím rokovacím obdobím sa osnova ešte zdokonalila a postúpila posledné úpravy. Počas tretieho rokovacieho obdobia, teda medzi 6.-13. októbrom roku 1964, kedy 22 hlasovaní prinieslo veľmi pozitívne výsledky. Bola prijatá dnešná podoba dekrétu *Apostolicam actuositatem* 2342 hlasmi, z ktorých iba dva boli proti¹¹.

Kryštalizácia dokumentu

Dňa 5.06. roku 1960 svojím motu proprio s názvom „*Superno Dei nutu*“ stanovil pápež 10 prípravných komisií. Medzi nimi aj komisiu venovanú apoštolátu laikov¹². Každá komisia si mala vypracovať svoje schémy ako predlohy pre jednania a návrhy koncilových diskusií. Komisia pre laický apoštolát predložila len jednu schému, ktorá sa napokon aj stala východiskom uznesenia koncilu¹³. Dňa 11.10.1962 sa slávnostným otvorením začalo riadne koncilové rokovanie a 13.10. na prvom generálnom zasadaní bola ohlásená voľba členov komisií¹⁴. V období medzi 15. septembrom až 19. novembrom prebiehali diskusie o jednotlivých schémach, medzi ktorými si svoje miesto našli jednania o apoštoláte laikov¹⁵. Diskusie o tomto dekréte boli ukončené 13.10.1964. Rokovaní sa zúčastnili aj viacerí laici a dekrét bol definitívne pápežom schválený dňa 18. novembra roku 1965.

Stručná charakteristika dokumentu

Pápežský dekrét *Apostolicam actuositatem* je rozdelený na šesť celkov, ktoré pojednávajú o jednotlivých aspektoch laického apoštolátu. Dekrét vychádza z myšlienky, že laici majú taktiež svoje povolanie ohlasovať Kristovu radostnú zvesť, a tak sa pričiniť o prenikanie kresťanstva do všetkých oblastí života a spoločnosti. Následne sú definované ciele apoštolátu laikov, ktorého hlavnými bodmi je evanjelizácia a posväcovanie okolia. Rozličné oblasti apoštolskej činnosti úzko spojené s rôznymi formami apoštolátu tvoria obsah nasledujúcich kapitol. Záverečná časť tohto dekrétu je už venovaná poriadku v apoštolskej

¹¹ Porov. S. Polčín, Úvod. Dekrét „*Apostolicam actuositatem*“ o laickom apoštoláte, [in:] *Dokumenty II. Vatikánskeho Koncilu II*, Rím 1970, s. 145-146.

¹² Porov. J. Jurko, *Approfondimento Druhého vatikánskeho koncilu*, Košice 2008, s. 51.

¹³ Porov. H. Pesch, *Druhý Vatikánsky Koncil*, op. cit., s. 74-76.

¹⁴ Porov. J. Jurko, *Approfondimento...*, op. cit., s. 53.

¹⁵ *Ibidem*, s. 57.

činnosti a vymedzeniu formácie k apoštolátu. V závere zaznieva výzva posvätného koncilu adresovaná laikom, aby veľkodušne odpovedali na Pánovo povolanie šíriť jeho evanjelium.

Analýza dokumentu

Dekrét pozostáva z predslovu, úvodu (porov. AA 1), v ktorom posvätný snem odhaľuje zámer spísania tohto dekrétu. Prvá kapitola nesie názov *Povolanie laikov* k apoštolátu (porov. AA 2) a je rozdelená na 3 podkapitoly s názvami Účasť laikov na poslaní Cirkvi (porov. AA 3), Základy apoštolátu laikov (porov. AA 4) a nakoniec Spiritualita laika zameraná na apoštolát (porov. AA 5). Druhá kapitola nesie názov *Ciele apoštolátu laikov*. Obsahuje štyri podkapitoly. Prvú s označením Úvod (porov. AA 6). Druhú s názvom Apoštolát evanjelizovania a posväcovania (porov. AA 7). Tretia je nazvaná *Dať časnému poriadku kresťanského ducha* (porov. AA 8). Štvrtá s titulom *Charitatívna činnosť* (porov. AA 9). Tretia kapitola pápežského dekrétu je označená názvom *Rozličné oblasti apoštolskej činnosti*. Aj tu Úvod (porov. AA 10) tvorí jej prvú kapitolu. Ďalšími podkapitolami sú Cirkevné spoločenstvá (porov. AA 11), Rodina (porov. AA 12), Mládež (porov. AA 13), Spoločenské prostredie (porov. AA 14) a Domáci a medzinárodný poriadok (porov. AA 15).

Štvrtá kapitola je nazvaná *Rôzne formy apoštolátu*. Jej podkapitoly sú tvorené z titulov: Dôležitosť a rozmanitosť individuálneho apoštolátu (porov. AA 16), Individuálny apoštolát vo zvláštnych podmienkach (porov. AA 17), Význam apoštolátu v združeníach (porov. AA 18), Mnohosť foriem združeného apoštolátu (porov. AA 19), Katolícka akcia (porov. AA 20), Vážnosť voči organizáciám (porov. AA 21) a Laici osobitne zasvätení službám Cirkvi (porov. AA 22). Piata kapitola nesie titul *Poriadok v apoštolskej činnosti*. Jej 5 podkapitol je nazvaných Úvod (porov. AA 23), Vzťahy k hierarchii (porov. AA 24), Pomoc, ktorú ma duchovenstvo poskytovať apoštolátu laikov (porov. AA 25), Niektoré prostriedky vzájomnej spolupráce (porov. AA 26), Spolupráca s ostatnými kresťanmi a s nekresťanmi (porov. AA 27). Posledná šiesta kapitola je nazvaná *Formácia k apoštolátu* a má 5 podkapitol s názvami Potreba formácie k apoštolátu (porov. AA 28), Zásady pre výchovu laikov k apoštolátu (porov. AA 29), Formátori na apoštolát (porov. AA 30), Prispôbovať formáciu rozličným formám apoštolátu (porov. AA 31), Pomocné prostriedky (porov. AA 32).

Záver pápežského dekrétu *Apostolicam actuositatem* je už venovaný Záverečnej výzve (porov. AA 33).

Introdukcia k dokumentu

Úvodnými slovami sa posvätný cirkevný snem obracia priamo na laikov a vyzýva ich, aby sa svojou činnosťou zamerali predovšetkým na apoštolskú činnosť, ktorá: „priamo vyplýva z ich kresťanského povolania“ (porov. AA 1). Súčasná apoštolská činnosť musí byť o to intenzívnejšia a účinnejšia, o čo viac spoločnosť podlieha zmenám. Je neustále konfrontovaná s novými problémami, ku ktorým musia kresťania zaujať svoje stanovisko. Cirkevný snem si uvedomuje dôležitosť postavenia laikov v cirkevnej hierarchii a skutočnosť, že mnohé miesta v ľudskej spoločnosti sú prístupné výlučne im. Preto ak sa laici aktívne zapoja do budovania Cirkvi, môže preniknúť Kristova blahozvesť aj na miesta, kde by sa kňazi, či rehoľníci len veľmi ťažko dostali. Obzvlášť veľký dôraz sa tu kladie na evanjelizačné snaženie tých laikov, ktorí žijú v oblastiach, kde je nedostatok duchovných správcov Božieho ľudu, alebo na miestach, kde je zakázané oficiálne pôsobenie kňazov a rehoľníkov.

1. kapitola: POVOLANIE LAIKOV NA APOŠTOLÁT

Účasť laikov na poslaní Cirkvi. Formálne je rozdelená na tri podkapitoly, ktoré sa postupne venujú účasti laikov na poslaní Cirkvi, základom ich apoštolótu a nakoniec spiritualite zameranej na apoštolát laikov. V druhom článku tohto dekrétu posvätné magistérium definuje cirkev ako nástroj na šírenie kresťanstva. Predstavuje jej základné úlohy: šíriť Kristovo kráľovstvo, privádzať všetkých ľudí k spásonosnému vykúpeniu a tak viesť celý ľud ku Kristovi (porov. AA 2). V Cirkvi však existujú rozličné úlohy a poverenia. Apoštolom bola zverená úloha učiť a viesť ľud po istej Kristovej ceste. Na apoštolskom poslaní Cirkvi majú však podiel aj veriaci laici, keďže tvoria súčasť Kristovho mystického tela Cirkvi. Aj oni: „sú účastní na Kristovom kňazskom, prorockom a kráľovskom úrade“. (porov. AA 2). To znamená, že aj oni dostali od Boha povolanie, aby sa svojimi darmi zúčastňovali na apoštolskom úrade Cirkvi. Pápežský dekrét hovorí dokonca o povinnosti a práve laikov šíriť kresťanstvo, ktoré vyplývajú zo skutočnosti, že laici sú spojení s Kristom ako Hlavou. Preto je tretí článok venovaný základom apoštolótu laikov, ktorý tkvie v ich začlenení sa Kristom do tajomného tela Krista a v skutočnosti, že sviatosťou birmovania boli priamo posilnení darmi Ducha svätého, čím boli určení na apoštolskú činnosť (porov. AA 2).

Základy apoštolótu laikov. Základnou pohnútkou každého laika pri apoštolskej činnosti má byť láska, ktorá: „podnecuje všetkých

veriacich, aby sa pričínili o väčšiu Božiu slávu približovaním jeho kráľovstva a o večnú spásu všetkých ľudí, by poznali jediného pravého Boha a toho, ktorého poslal, Ježiša Krista“ (porov. AA 2). Žiadny apoštolát sa však nedá vykonávať bez priamej pomoci Ducha Svätého. Je to práve On, ktorý človeku vkladá do srdca túžbu privádzať ľudí ku Kristovi, a ktorý ho na túto činnosť uspôsobuje svojimi početnými darmi. Z tohto obdarovania však vzniká povinnosť kresťana uplatňovať a používať nadobudnuté dary v Cirkvi, tak aby boli na úžitok nielen jednotlivcovi, ale celému spoločenstvu veriacich (porov. AA 3).

Spiritualita laika zameraná na apoštolát. Z tejto zásady vychádza aj spiritualita laika zameraná na apoštolát, ktorá tvorí obsah štvrtého článku. V ňom sa poukazuje na dôležitosť hlbokého spojenia sa kresťana s Kristom ako podmienka účinného apoštolátu. Osoba Krista sa tak musí stať pre veriaceho laika centrom jeho života, aby z neho mohol čerpať silu pre uplatňovanie čností viery, nádeje a lásky (porov. AA 4). Preto má kresťan hľadať vo všetkých udalostiach Krista jeho vôľu. Kresťan koná dobré skutky práve preto, že vidí Krista vo všetkých ľuďoch, a preto sa pre nich namáha a pomáha im. Silu na túto náročnú činnosť musí čerpať predovšetkým z účasti na posvätnnej liturgii tvoriacej základ kresťanského života. Laik však nesmie zanedbávať ani svoju profesionálnu formáciu. Tu má veľký význam jeho odborná pripravenosť (porov. AA 4). Rovnako sa nesmie podceňovať ani rodinný a spoločenský život, ako aj čnosti, ktoré napomáhajú spoločenským vzťahom (porov. AA 4). Jedine takto, ako hlboko veriaci, vzdelaný a rozhládený človek, môže laik napomáhať šíreniu Kristovej radostnej zvesti.

2. kapitola: CIELE APOŠTOLÁTU LAIKOV

Obsah druhej kapitoly pápežského dekrétu *Apostolicam actuositatem* je už venovaný cieľom apoštolátu laikov. V rozsahu štyroch podkapitol sa môžeme dozvedieť, že: „poslaním Cirkvi je nielen prinášať ľuďom Kristovu blahozvesť a milosť, ale aj preniknúť a zdokonaľiť časný poriadok duchom evanjelia“ (porov. AA 5).

Apoštolát evanjelizovania a posväcovania. Úlohou Cirkvi je od jej počiatku slovom i skutkom sprístupňovať evanjelium svetu a to najmä službou slova a vysluhovaním sviatostí (porov. AA 6). Kým vysluhovanie sviatostí je určené kňazom, laici sú pozvaní spolupracovať na ohlasovaní evanjelia a posväcovaní svojho okolia. Tu veľkú úlohu zohráva práve svedectvo kresťanského života a konania dobrých skutkov, ktoré priťahujú ľudí k Bohu a zároveň ich pobádajú klásť si otázky

o svojom vlastnom smerovaní. Laik musí mať na zreteli aj slová apoštola Pavla: „beda mi, keby som evanjelium nehlásal“ (1Kor 9,16), a preto sa nesmú obmedzovať iba na svedectvo svojho života, ale musia sa snažiť využívať každú príležitosť na ohlasovanie Krista.

Dať časnému poriadku kresťanského ducha. Magistérium upozorňuje, že práve v súčasnosti je služba slova nenahraditeľná, pretože sa rozmáhajú v spoločnosti rôzne poblúdenia a morálne nedostatky. Práve na tie majú laici poukazovať a majú byť schopní zaujať správne stanovisko a ním brániť náuku Cirkvi. V nadväznosti na vyššie povedané je siedmy článok zameraný na časný poriadok, ktorý majú laici usmerňovať podľa kresťanského ducha. Veriaci sa majú usilovať, aby vo všetkom vždy hľadali Krista a dokázali tomu prispôbiť aj svoj život. Prvoradou úlohou každého kresťana je totiž obnova a premena svojho okolia.

Charitatívna činnosť. S hlásaním evanjelia je úzko spojená aj charitatívna činnosť, ktorá je produktom lásky ku Kristovi. Posvätný snem preto opätovne vyzýva laikov, aby vo všetkých svojich bratoch a sestrách videli Krista a aby mu venovali to, čo dávajú biednemu (porov. AA 8). Laici sú však napomínaní, aby aj v tomto ohľade konali rozumne a aby sa predovšetkým snažili odstraňovať nielen následky, ale aj príčiny nedostatkov. Preto sa ich pomoc má organizovať tak, aby: „sa tí, ktorí ju prijímajú, postupne oslobodili spod závislosti od iných a stali sa sebastačnými“ (porov. AA 8).

3. kapitola: ROZLIČNÉ OBLASTI APOŠTOLSKEJ ČINNOSTI

Cirkevné spoločenstvá. Vo väčšej miere možno nájsť takéto rodné spoločenstvo aj v cirkevných spoločenstvách, ktoré zjednocujú veriacich farností. Ich úlohou je zväčšovať záber pastoračnej činnosti aj na ľudí, ktorí do Cirkvi nepatria, alebo sa od nej vzdialili. Takisto majú obetavo spolupracovať na hlásaní Božieho slova a pomáhať pri vyučovaní katechizmu. Avšak ich najdôležitejšou úlohou je vytvoriť živé spoločenstvo založené na vzájomnej láske a úcte, ktoré by bolo ochotné pomôcť všade tam, kde to bude potrebné, a ktoré by z vlastnej pohodlnosti nezatváralo oči pred problémami spoločnosti.

Rodina. Účinný apoštolát laikov sa musí prejavíť v rozličných oblastiach života ľudskej spoločnosti a na jej najrozmanitejších stupňoch. Dovolíme si tvrdiť, že hlavným miestom apoštoltskej činnosti má byť rodina, ktorá tvorí základ každej spoločnosti. Magistérium laikov vyzýva, aby sa rodina stala domácou svätyňou Cirkvi, a aby sa celá zapájala do liturgického života Cirkvi (porov. AA 11). Laici žijúci v rodinách a v manželskom zväzku majú posilňovať a upevňovať svoju

jednotu, aby svedectvom vlastného života chránili dôstojnosť rodiny (porov. AA 11). Rodiny taktiež nie sú vylúčené z povinnosti prejavovať kresťanskú lásku svojim bližným. Majú sa starať o duchovný rozvoj svojho okolia aktívnou pomocou alebo dobrou radou. Rodina je totiž domácou svätyňou Cirkvi, a preto z nej musí vychádzať Božia láska a dobrota aj na ostatných ľuďoch, s ktorými prichádza do kontaktu.

Mládež. Posvätný snem vyzýva aj mladých ľudí, aby sa svojou aktívnosťou a entuziazmom zapájali do spoločenského a kultúrneho života a aby sa preniknutím Kristovým duchom stali bezprostrednými apoštolmi mládeže (porov. AA 12). Zároveň však upozorňuje, že mladí nemajú odmietavo hľadiť na všetky tradície Cirkvi, ale majú ich mať v úcte. Takisto staršie generácie nemajú zaujímať odmietavé stanovisko pre mladými zavádzané novoty, ale majú sa snažiť o priateľský dialóg, ktorý im umožní vzájomne sa spoznať a obojstranne sa vnútorne obohacovať (porov. AA 12).

Spoločenské prostredie. Účinný apoštolát sa má rozvíjať aj na úrovni spoločenského života, pretože človek žije v spoločnosti, ktorú má pretvárať. Preto sú laici vyzývaní, aby predovšetkým vydávali svedectvom svojho života zvesť o Kristovi. Z ich úzkeho spojenia života a viery má plynúť ochota poslúžiť bratom a sestrám. Jediné s pomocou laikov sa môže spoločnosť premeniť a obnoviť.

Domáci a medzinárodný poriadok. Spoločenský život sa potom odrazí aj v medzinárodnom poriadku. Tu sú vyzývaní predovšetkým tí laici, ktorí zastávajú isté verejné funkcie, aby sa nasledovaním Krista snažili spolupracovať so všetkými ľuďmi dobrej vôle v záujme všetkého čo je spravodlivé, čo je sväté a čo je milé. Laici aj v zahraničí si majú uvedomovať svoje poslanie ohlasovať evanjelium a podľa toho sa majú aj náležite správať.

4. kapitola: RÔZNE FORMY APOŠTOLÁTU

Dôležitosť a rozmanitosť individuálneho apoštolátu. V tejto kapitole Magistérium pojednáva o rozličných formách apoštolátu, ktoré vyplývajú z potrieb človeka. Dôraz sa tu kladie na sviatostný život laikov, ktorý sa má prejavovať aj na verejnosti a to: „verejným uctievaním Boha, modlitbou, pokáním a dobrovoľným znášaním životných námáh a trápení, (...). ktorým môžu vplývať na všetkých ľuďoch a prispieť k spásu celého sveta“ (porov. AA 16).

Individuálny apoštolát vo zvláštnych podmienkach. Takýto apoštolát laikov je obzvlášť požadovaný v krajinách, kde je Cirkev potláčaná a kde musia mnohokrát zastupovať kňazov (porov. AA 17).

Individuálny apoštolát je potrebný a naliehavý zvlášť v krajinách, kde je vážne obmedzená sloboda Cirkvi. V takých veľmi ťažkých podmienkach laici, pokiaľ možno, nahrádzajú kňazov, vystavujú nebezpečenstvu aj svoju osobnú slobodu, ba niekedy i život: vyučujú kresťanské náboženstvo tých, ktorí žijú v ich prostredí, učia ich nábožne žiť a katolícky zmýšľať, nabádajú ich často pristupovať k sviatostiam a pestovať nábožnosť, najmä eucharistickú. Posvätný cirkevný snem z hĺbky duše vzdáva vďaky Bohu za to, že ani v našich časoch neprestáva vzbudzovať uprostred prenasledovaní hrdinsky smelých laikov, vinie ich k sebe s otcovskou láskou a vďačným srdcom (AA 17).

Význam apoštolátu v združeníach. V rozličných životných situáciách sú veriaci povolani vykonať apoštolátsku činnosť jednotlivo. Nech však nezabúdajú, že človek je svojou prirodzenosťou spoločenský tvor a že Bohu sa zapáčiło zhromaždiť veriacich v Krista ako Boží ľud a jedno telo. Organizovaný apoštolát teda dobre zodpovedá ľudským i kresťanským požiadavkám veriacich a zároveň sa javí ako znak cirkevného spoločenstva a jednoty v Kristovi, ktorý povedal: „Kde sú dvaja alebo traja zhromaždení v mojom mene, tam som ja medzi nimi“ (Mt 18,20). Preto nech veriaci konajú svoj apoštolát v duchu svornej spolupráce. Nech sú apoštolmi tak vo svojich rodinách, ako aj vo farnostiach a v diecézach – ktoré sú samy osebe prejavom spoločenskej povahy apoštolátu – a tiež v dobrovoľných združeníach, ktoré sa rozhodli utvoriť (AA 18).

Rozmanitosť foriem organizovaného apoštolátu. Tu veľkú úlohu zohráva organizovaný apoštolát, ktorý spájaním viacerých laikov dokáže v plnšej miere uskutočňovať všetky ciele apoštolátu a účinne brániť jeho záujmy (porov. AA 18). Rozmanitosť týchto spoločenských odpovedí na potreby doby a umožňuje preniknúť do všetkých oblastí ľudského života. Magistérium však upozorňuje na zbytočné trieštenie síl, ktoré by mohlo Cirkev oslabiť.

Katolícka akcia. Obzvlášť veľké poslanie v Cirkvi má tzv. katolícka akcia. Patria do nej všetky formy apoštolátu, ktorých hlavným cieľom je ohlasovať evanjelium, posväcovať ľudí a formovať ich kresťanské svedomie. Pracujú pod vedením cirkevnej hierarchie uplatňujú svoje nadobudnuté skúsenosti pri konaní apoštolátskej činnosti. Takíto laici si počínajú jednotne ako organický celok, aby: zvýraznili cirkevné spoločenstvo a dodali apoštolátu väčšiu účinnosť (porov. AA 20).

Laici osobitne zasvätení službám Cirkvi. V Cirkvi si zasluhujú osobitnú úctu a odporúčanie slobodní alebo v manželstve žijúci laici, ktorí natrvalo alebo dočasne dávajú svoje profesionálne schopnosti do služieb ustanovizní a ich podujatí. Cirkev má veľkú radosť z toho,

že čoraz viac vzrastá počet laikov, ktorí stoja v službách apoštolských združení a apoštolských diel vo svojich krajinách alebo na medzinárodnom poli, a zvlášť v katolíckych spoločenstvách misijných území alebo novozaložených miestnych cirkví. Pastieri Cirkvi nech prijímajú týchto laikov s ochotným a vďačným srdcom a nech dbajú na to, aby ich životné podmienky čo najviac zodpovedali požiadavkám spravodlivosti, rovnoprávnosti a lásky, najmä čo sa týka dôstojného živobytia pre nich a pre ich rodiny, a aby sa im ostalo potrebného vzdelania, duchovnej posily a povzbudenia (porov. AA 22).

5. kapitola: PORIADOK V APOŠTOLSKEJ ČINNOSTI

Vzťahy v hierarchii. Obsah piatej kapitoly pápežského dekrétu *Apostolicam actuositatem* osobitne upravuje vzťahy medzi laikmi a cirkevnou hierarchiou. Povinnosťou laikov je začleniť svoje apoštolské úsilie do apoštolátu celej Cirkvi. Cirkev má zas napomáhať apoštolát laikov, dávať mu základné pokyny a duchovnú pomoc a dbať na zachovávanie náuky a poriadku ako aj správne vysvetľovanie mravných zásad. Cirkev má právo poveriť niektorých svojich laikov špeciálnymi povereniami a poslaniami, na ktoré im osobitne dáva svoje povolenie v podobe splnomocnenia alebo mandátu (porov. AA 24).

Pomoc, ktorú má duchovenstvo poskytovať apoštolátu laikov

„Biskupi, správcovia farností a ostatní kňazi diecézneho i rehoľného duchovenstva nech nezabúdajú, že všetci veriaci spoločne, tak duchovní, ako aj laici, majú právo a povinnosť apoštolovať“ a že pri výstavbe Cirkvi i laici majú svoje vlastné úlohy. Preto nech s laikmi bratsky spolupracujú v Cirkvi a pre Cirkev a nech sa o nich zvlášť starajú pri ich apoštolských aktivitách“ (AA 25).

Nech sa starostlivo vyberú vhodné formovani kňazi, aby mali osobitnú starostlivosť o laikov v ich apoštolských prácach. Tí, čo sa tejto službe venujú z poverenia hierarchie, sú vo svojej pastoračnej činnosti jej reprezentantmi. Nech teda, vždy verní duchu a učeniu Cirkvi, podporujú vhodné kontakty medzi laikmi a hierarchiou. Nech obetavo udržiavajú duchovný život a apoštolský cit katolíckych združení, ktoré im boli zverené. Svojimi múdrymi radami nech pomáhajú ich apoštolskej činnosti a podporujú ich podujatia. V stálom dialógu s laikmi nech pozorne skúmajú, ako zvýšiť účinnosť apoštolskej činnosti. Nech upevňujú ducha jednoty v združení samom, ako aj medzi ním a inými združeniami (porov. AA 25).

Niektoré prostriedky vzájomnej spolupráce. Magistérium tu vyzýva kňazov k osobitnej starostlivosti o laikov aktívnych v apoštoláte, aby ich svojimi radami usmerňovali a povzbudzovali v ich horlivej činnosti.

„Nakoľko je to možné, nech v diecézach jestvujú rady, ktoré by pomáhali apoštolskej činnosti Cirkvi tak na poli evanjelizovania a posväcovania, ako aj v charitatívno-sociálnej oblasti a inde, za primeranej spolupráce duchovenstva a rehoľníkov s laikmi. Tieto rady môžu slúžiť vzájomnej koordinácii rozličných laických združení a podujatí pri rešpektovaní vlastnej povahy a autonómie každého z nich“ (porov. AA 25).

Spolupráca s ostatnými kresťanmi a s nekresťanmi. Obzvlášť vítaná je tu aj spolupráca laikov s nekresťanskými spoločenstvami, ktorá tak napomáha k jednote Cirkvi a šíreniu evanjelia.

6. kapitola: FORMÁCIA K APOŠTOLÁTU

Potreba formácie k apoštolátu. Formácia k apoštolátu je nevyhnutnou podmienkou účinného apoštolátu laikov. Laik sa musí vyznačovať nielen vysokou odbornou pripravenosťou, ale predovšetkým hlbokým vzťahom s Kristom a v moci Ducha Svätého, ktorý oživuje Boží ľud a pobáda všetkých ľudí milovať boha Otca a v ňom svet i človeka.

Zásady pre výchovu laikov k apoštolátu. Laik musí predovšetkým dokonale poznať Kristovo poslanstvo, aby ho mohol hodnoverne ohlasovať. Musí poznať pravý zmysel a skutočnú hodnotu časných vecí, aby sa dokázal vyhnúť materializmu a súcitiť s núdznymi. Obzvlášť veľkú úlohu tu zohráva aj schopnosť viesť dialóg s inými, aby mohli ľahko ohlasovať evanjelium.

Formátori na apoštolát. Laik sa má od začiatku svojej formácie učiť všetko vidieť, hodnotiť a konať vo svetle viery. Preto je najvhodnejšie ak sa formácia začne hneď od počiatku výchovy detí. Formátori detí majú predovšetkým dbať o to, aby deti dokázali vidieť aj potreby svojich blížnych a aby sa snažili pomáhať ako len vedia. Tu je na mieste, aby laici v spolupráci s Duchom Svätým spoznávali svoje charizmy a dary a aby si uvedomovali svoju povinnosť dávať ich do služieb spoločenstva.

Prispôbiť formáciu rozličným formám apoštolátu. Rozmanité formy apoštolátu si vyžadujú aj primeranú osobnú prípravu.

a) Čo sa týka apoštolátu evanjelizácie a posväcovania ľudí, laikov treba zvlášť učiť viesť dialóg s inými, veriacimi i neveriacimi, aby vedeli zvestovať všetkým ľuďom Kristovo poslanstvo.

b) Čo sa týka kresťanského budovania časného poriadku, treba laikov poučiť o pravom zmysle a skutočnej hodnote časných dobier ako takých, ako aj vo vzťahu k všetkým cieľom ľudskej osoby.

c) Pretože skutky lásky a milosrdenstva sú skvelým svedectvom kresťanského života, apoštolská výchova má viesť aj k ich praktizovaniu, aby sa veriaci od detstva priúčali spolocítiť s bratmi a veľkodušne im pomáhať v núdzi.

Prostriedky. Laici, ktorí sa venujú apoštolátu, majú už k dispozícii mnohé prostriedky, napríklad zasadania, kongresy, rekolekcie, duchovné cvičenia, časté stretnutia, konferencie, knihy a časopisy, ktoré umožňujú dôkladnejšie poznať Sväté písmo a katolícku náuku, živia duchovný život, oboznamujú s pomermi vo svete a pomáhajú nájsť i uplatňovať vhodné metódy¹⁶. Tieto formačné prostriedky berú do úvahy rozmanité spôsoby apoštolátu v prostrediach, v ktorých sa uskutočňuje. Na ten cieľ boli zriadené aj strediská alebo odborné inštitúty, ktoré už priniesli veľmi pekné výsledky. Nech sa okrem toho zakladajú dokumentačné a študijné strediská nielen v odbore teológie, ale aj antropológie, psychológie, sociológie a metodológie, aby sa čo najlepšie napomáhali schopnosti laikov, mužov i žien, mladých i dospelých, vo všetkých oblastiach apoštolátu (porov. AA 32).

ZÁVEREČNÁ VÝZVA. Záverečné slová posvätného koncilu sú zhrnuté do výzvy, aby všetci laici s otvoreným srdcom počúvali Kristov hlas a aby sa ochotne a veľkodušne dali do služieb Cirkvi. Pán si totiž aj v dnešnej dobe vyberá svojich apoštolov z radov veriacich a odovzdáva im do rúk zodpovednosť ohlasovania svojho kráľovstva a spásy, ktorú priniesol na túto zem.

Krátka sumarizácia. Dekrétom *Apostolicam actousitatem* posvätný koncil vymedzil laikom v Cirkvi pevné postavenie napomáhateľov šírenia Kristovej blahozvesti. V jednotlivých článkoch tohto dekrétu koncil položil základy, ciele, formy a poriadok ich apoštolskej činnosti. Takto sa tento dekrét stáva nevyhnutnou súčasťou každého laika, ktorý chce svoje schopnosti zveriť do rúk Cirkvi a vlastným životom ohlasovať Krista. Pápežský dekrét možno charakterizovať ako stručné vymedzenie všetkých práv a povinností, ktoré laikom plynú z ich povolania ohlasovať Kristovu blahozvešť. Zároveň laikov povolať k túžbe hlbšie prežívať spoločenstvo s Bohom a pozývať k nemu aj svojich spolubratov.

¹⁶ Porov. *Druhý Vatikánsky Koncil. Dokumenty Druhého Vatikánskeho Koncilu*, Trnava 2008, s. 461.

Dekrét v dielach iných autorov

Odkazy na tento dokument možno nájsť vo viacerých plnohodnotných publikáciách, z ktorých asi najvýznamnejšia je práca pápeža Jána Pavla II. Karola Wojtyły, v ktorej predstavuje podstatu apoštolátu laikov a vyzdvihuje jeho dôležitosť ako aj potrebu stálej formácie laikov v závislosti od ich povolania¹⁷. Základné informácie o tomto pápežskom dokumente možno nájsť v publikácii venovanej druhému vatikánskemu koncilu¹⁸. Ján Janda vo svojej práci zas opisuje priebeh koncilu a svoju pozornosť venuje kryštalizácii dekrétu *Apostolicam actuositatem* v priebehu jednotlivých koncilových rokov. Rovnako vyzdvihuje dôležitosť katolíckej akcie a svoju pozornosť sústreďuje na rôzne polia laického apoštolátu¹⁹.

Dôležité podrobnosti ohľadom procesu vzniku pápežského dekrétu *Apostolicam actuositatem* prináša aj dielo Stanislava Polčína uverejnenom v knihe venovanej dokumentom DVK²⁰. Páter Ján – Augustín Beňo zas podáva zaujímavé vyjadrenia a názory koncilových otcov ohľadom vzniku tohto pápežského dekrétu, kde zároveň zdôrazňuje nevyhnutnosť určiť a vymedziť laikom priestor na ich evanjelizáciu²¹. Plnohodnotným zdrojom informácií o pápežskom dekrete *Apostolicam actuositatem* sú aj práce, v ktorých nielen stručne charakterizuje v rokoch totality²² a vysvetľuje jednotlivé pojmy apoštolátu laikov²³, ale zároveň podáva jeho dôkladný rozbor²⁴, vývoj a okolnosti vzniku²⁵ pričom zdôrazňuje jeho podstatné rysy²⁶. Analýzu tohto dekrétu možno nájsť na stránkach Duchovného pastiera²⁷. Otto Herman Pesch zas zdôrazňuje potrebu a poslanie laikov, ktoré stručne charakterizuje vo svojom diele²⁸. Napokon aj Stanislav Krátky vo svojej práci charakterizuje pápežský dekrét *Apostolicam*

¹⁷ Porov. K. Wojtyła, *Pri základoch obnovy*, Bratislava 2003, s. 158-172.

¹⁸ Porov. Kol. Autorov, *II. Vatikánsky Koncil*, Rím 1966, s. 126-127, 209-211.

¹⁹ Porov. J. Janda, *Ján XXIII...*, op. cit., s. 100-101, 135.

²⁰ Porov. S. Polčín, *Úvod. Dekrét „Apostolicam actuositatem“...*, art. cit., s. 145-146.

²¹ Porov. J.A. Beňo, *II. Vatikánsky Koncil 1962-1965*, Nitra 1992, s. 109-111.

²² Porov. J. Jurko, *Druhý Vatikánsky Koncil a Slovensko*, Bardejov 1999, s. 170-173.

²³ Porov. J. Jurko, *Synopsa dokumentov DVK*, Prešov 1998, s. 318-328.

²⁴ Porov. J. Jurko, *O dokumentoch Druhého vatikánskeho koncilu*, Bardejov 2000, s. 120-126.

²⁵ Porov. J. Jurko, *Approfondimento...*, op. cit., s. 50-62, 91-93.

²⁶ Porov. J. Jurko, *Prehľadnie poznatkov o DVK pre liturgiu, martýriu, diakoniú a communio*, Košice 2009, s. 98-102.

²⁷ Porov. J. Jarab, *Apostolicam actuositatem – dekrét o laickom apoštoláte Druhého vatikánskeho koncilu*, [in:] „Duchovný pastier“, roč. 83, č. 9, 2002, s. 510-519.

²⁸ Porov. H. Pesch, *Druhý vatikánsky koncil*, op. cit., s. 199-200.

actuositatem, pričom zdôrazňuje nutnosť laikov byť v úzkom spojení s Kristom²⁹.

Teologická reflexia inšpirovaná učením DVK nám ozrejmla (nás poučila o tom), že vízia Cirkvi a jej apoštolskej prítomnosti vo svete si rovnako vyžaduje vzdelávanie (rozvíjanie) apoštolskej postavy laikov, ako i následného formovania ich duchovnosti tým spôsobom, aby verní štýlom (spôsobom, v spôsoby) prvotnej Cirkvi mohli vo svojich strediskách plniť rolu zrovnateľnú s rolou duše v tele. Hľadajúc nové konkrétne formy zaangažovania laikov, by bolo potrebné prehĺbiť vedomie toho, že

„ešte toho zostáva veľa čo robiť, aby sa životným mohutnosťiam kresťanských laikov sprístupnilo celé pole možných iniciatív a činov, (...) a aby to všetko ostalo v harmónii so službou kňazskou a zároveň so svedectvom rehoľníkov“³⁰.

Podstatu koncilovej premeny (zmeny, obmeny) v chápaní úlohy laikov v Cirkvi vyjadril Ján Pavol II v homílii prednesenej 6. júna 1991 v Olsztyne predstaviteľom laikov. Vtedy hovoril o novom, Koncilom inšpirovanom spôsobe prejavovania zodpovednosti laických osôb za Cirkev. Je to „spôsob, ktorý znamená radosť z viery, aktívny podiel na živote Cirkvi, apoštolské angažovanie sa a takisto hlbšia charitatívna citlivosť“. Aby Cirkev mohla skutočne plniť svoje poslanie, tak spôsob nemôže byť predmetom teologických opracovaní, ale musí byť viditeľný (zrejímavý, jasný, očividný) na úrovni osadných pospolitostí. V konaniach (činnostiach) integrujúcich kresťanské spoločenstvá treba sa vyhýbať zjednodušeniam falošnej ekleziológie, ktorá pôsobí ešte v mnohých stereotypných chápaniach Cirkvi.

„Falošný je obraz Cirkvi, v ktorom sa duchovní zaoberajú rozdeľovaním darov ducha, a v ktorom laikom náleží len ich prijímanie. V Cirkvi niet ani jedného takého článku, ktorého by Boh nechcel dať k duchovnému obdarúvaniu iných. Patriť do Cirkvi znamená vytvárať communio, čiže spoločenstvo osôb veriacich v Krista, ktoré sa vzájomne obdarúvajú“³¹.

²⁹ Porov. S. Kratky, *Druhý vatikánsky koncil a jeho poselství*, Praha 1970, s. 35-37.

³⁰ Porov. Ján Pavol II, *Do biskupów francuskich przybyłych ad limina*, „L'osservatore Romano“, vyd. pol., nr 4, 1982, s. 11.

³¹ Porov. Ján Pavol II, *Homília v čase liturgie slova, nasmerovaná k predstaviteľom laikov*, Olsztyn, 6. júna 1991, [in:] *Pielgrzymki do Ojczyzny: przemówienia, homilie*, Krakov 1997, s. 677.

Perspektíva, tá si vyžaduje dôsledné prekonávanie predkoncilového zľahčovania (í). Vyžaduje si odklon (odvrat) od pomerov (situácie, scény) „katolíckeho geta“³², ktoré vzniklo ako protiakcia na nástup politických „antipodmienok“ predošlej doby, a nabáda k novým apoštolským iniciatívam v „oblastiach (dedinách), ktoré predtým boli zamknuté (uzavreté)“³³.

DVK sa vracal k počiatkom Cirkvi. Zhromaždenie, ktoré sa najprv utváralo v Ježišovi, bolo spoločenstvom liturgického slávenia. V Skutkoch apoštolov čítame:

„Vytrvalo sa zúčastňovali na učení apoštolov a na bratskom spoločenstve, na lámaní chleba a na modlitbách. Všetci, čo uverili, boli pospolu a všetko mali spoločné“ (Sk 2,42 a 44).

Schádzali sa na bohoslužbe, ktorá bola liturgickou oslavou Pánovho vzkriesenia a zároveň aj možnosťou otvorenia sa na pôsobenie zhora, na dary Ducha Svätého. V liturgii sa slávi zjednotenie a spojenie so živým eucharistickým Kristom. On sýti všetkých členov, aby boli zjednotení s Ním a v Ňom. Následná záležitosť, ktorá potom vyplýva z liturgie, je martýria, dosvedčenie. Martýria nielen v zmysle obety toho najcennejšieho, teda ľudského života, ale v dosvedčení toho najpotrebnejšieho, že sme zjednotení s Pánom. *Martýria* je svedectvo Božieho ľudu v každodennom živote o čerpaní mocnej posily vychádzajúcej zo zjednotenia: v Ježišovom mene a s Ježišom posväcovať tento svet. Tam dosvedčovali, že sú jedno srdce a jedna duša. Vo vonkajšom svete vydávali svedectvo. Posilnení zo sláveného tajomstva, boli posielaní do každodenných situácií. Snažili sa nielen dosvedčovať, že sú Kristovi, ale že pomáhajú a slúžia. Vytvára sa služobný charakter – *diakónia*. Jej poslaním je pomôcť tým, s ktorými sa Ježiš zjednocuje a stotožňuje: „Čokoľvek ste jednému z mojich spravili (...)“ (Mt 25,40). Tým, ktorí sú na margináliách života – chudobným, biednym, tým, ktorí sú odvrhovaní „veľkými“ tohto sveta. Vytvára sa diakonský stav ako trvalá služobná pomoc, aby apoštoli mohli zotrvať na modlitbách a na ohlasovaní slova. Táto služba sa ale vzťahuje na všetkých pokrstených, ktorí sú v Ježišovi a s Ježišom. Toto všetko uzatvára *comúnio* – spoločenstvo, ktoré vytvára a zahŕňa všetky duchovné i materiálne dobré. V tejto skutočnosti môžeme vidieť, že mali jedno srdce, jednu dušu a vytvárali aj spoločenstvo majetku. Z toho vyplýva, že *comúnio* sa nevytvárala v izolovanosti pre elitu. V nej je pravá evanjelizácia, poslanie ohlasovať, forma posilňovania sa vo viere, katechizácia,

³² Ibidem, s. 677.

³³ Ibidem.

možnosť posilniť evanjelizovaného, a následné služby pomoci tomuto svetu. Formami, ktoré nám ponúka Ježiš, sa pretvorilo *communio – ad intra* – na spoločenstvo veriacich, ktoré nebolo uzavreté do ulity, ale bolo otvorené – *ad extra*.

Zmena perspektívy prinesená DVK sa preukázala v samotnom chápaní Cirkvi i v jej poslaní vo svete. Jej dôsledkom je okrem iného i to, že v súčasnej ekleziológii sa stalo takmer nemožným podporovať dualistické poňatie, v ktorom úloha veriacich laikov je braná ako vonkajší a druhoradý činiteľ v prístupe k teologickému výkladu „hierarchológie“³⁴. Podnetné zmeny, čo sa týka úloh laikov v Cirkvi, však nemožno pozorovať v kategóriách radikálnej novosti³⁵ ale radšej v docenení tých činiteľov, ktoré sa javili v prvotnom spoločenstve Cirkvi ako prirodzené. Autor Listu Diognetovi charakterizuje duchovnosť laikov v 2. storočí a ich zodpovednosť za Cirkev. Píše:

„Kresťania sa nelíšia od iných ľudí ani miestom bydliska, ani jazykom, ani oblečením (...). Bývajú každý vo vlastnej otcine (vlasti, domovine), ako keby boli cudzími prisťahovalcami. Prijímajú všetky povinnosti ako obyvatelia a znášajú všetky ťažoby ako cudzinci. Každá cudzia zem im je vlastnou (domovinou) a každá vlastná zem cudzou (...). Sú v tele, avšak nežijú podľa tela. Prebývajú na zemi, avšak sú obyvateľmi neba. Dodržiavajú (poslúchajú) ustálené zákony, no vlastným životom víťazia nad nimi. Milujú všetkých ľudí, no všetci ich prenasledujú. Sú nedoceňovaní i potupovaní, a odsúdením na smrť získavajú život. Sú úbohí a obohacujú nesmierne. Nedostáva sa im všetkého, no oplývajú všetkým. Jedným slovom: čím je duša v tele, tým sú vo svete kresťania“³⁶.

³⁴ Porov. K. Lehmann, *Glauben bezeugen, Gesellschaft, gestalten. Reflexionen und Positionen*, Freiburg 1993, s. 298 n.

³⁵ Porov. E. Weron, *Laikat i apostolstwo. Zarys teologii laikatu i apostolstwa ludzi swieckich*, vyd. 2, Poznań 1999. Bibliografiu problematiky apoštolátu laikov možno nájsť v tejto práci.

³⁶ *List Diognetovi*, [in:] M. Starowieyski (red.), *Pierwsi świadkowie*, Kraków 1988, s. 364; F. Drażkowski, *Patrologia*, Pelplin-Lublin 1998, s. 81 n.

JOZEF JURKO

**Permanentná výzva pre laikov v poslaní pre dobro sveta.
Dekrét Druhého vatikánskeho koncilu *Apostolicam actuositatem***

Abstrakt

Dekrét DVK podpísaný pápežom Pavlom VI. *Apostolicam actuositatem* vznikol ako následok veľkej túžby pápeža Jána XXIII obnoviť Cirkev a konfrontovať ju s problémami súčasného sveta. Doslovne je možné názov dekrétu preložiť ako: apoštolská činnosť. Túto činnosť si pápež uvedomoval rovnako, ako si uvedomoval miesto, ktoré zastávajú laici v Cirkvi. Právom ich považoval pápež za nevyhnutnú zložku v procese šírenia kresťanstva. Samotný dekrét bol však schválený a podpísaný až za pontifikátu pápeža Pavla VI. dňa 18. novembra v roku 1965. Veľmi významným krokom pri vzniku dekrétu bol fakt, že do diskusií boli prizvané aj viaceré ženy, aby prispeli svojim pohľadom na rozvíjanie apoštolátu. Dekrét vyjadruje myšlienky obnovy Cirkvi, vychádza z poznania a skúsenosti Cirkvi na rôznych frontoch a úsekoch života. Práve preto v jednotlivých častiach opisuje nie len ciele apoštolátu laikov, ale aj oblasti apoštolskej činnosti, poriadok, formáciu apoštolátu a výzvy na šírenie evanjelia. Vymedzením týchto náležitostí sa stal dekrét nevyhnutnou súčasťou každého laika, ktorý svojim životom ohlasuje Krista. Zároveň oslovuje každého človeka k tomu, aby získaval túžbu vstúpiť do spoločenstva s Bohom.

Kľúčové slová: Laici, *Apostolicam actuositatem*, Cirkev, Druhý vatikánsky koncil, Povolanie.

JOZEF JURKO

**A Permanent Challenge to the Laymen in the Mission
for the Church's Benefit.
The Vaticanum Secundum Decree *Apostolicam Actuositatem***

Abstract

The *Apostolicam actuositatem* Decree, signed by Pope Paul VI, arose as a result of Pope John XXIII's desire to restore the Church and confront it with the problems of the contemporary world. Literally the Decree's name can be translated as *apostolic activity*. The Pope realised what important place lay people held in the Church as far as this activity was concerned. The Pope considered them as an essential element in the process of spreading Christianity. However, the actual Decree was approved and signed

up during the pontificate of Pope Paul VI on November 18, 1965. A very important point in the Decree's development was that a several women were also invited to discuss and contribute their views on the expansion of the apostolate. The Decree expresses the idea of renewal of the Church, based on the knowledge and experience of the Church on various fronts and sections of life. That is why in different parts it describes not only the objectives of the lay apostolate, but also the apostolic activities, schedules, formation and apostolate call to spread the Gospel. By defining these requirements the Decree has become an essential part of any decree of a layman who proclaims Christ by your life. It also speaks to each person to make acquiring desire to enter into communion with God.

Key words: laymen, *Apostolicam actuositatem*, church, Second Vatican Council, vocation.

JOZEF JURKO

**Permanentne wyzwanie dla świeckich w misji dla dobra świata.
Dekret Vaticanum Secundum Apostolicam actuositatem**

Streszczenie

Dekret *Apostolicam actuositatem*, promulgowany przez papieża Pawła VI, jest owocem dążeń papieża Jana XXIII do odnowy Kościoła i jego otwarcia się na problemy współczesnego świata. Tytuł Dekretu można dosłownie tłumaczyć jako *działalność apostołska*. Papież zdawał sobie sprawę, jak ważną rolę w tej działalności pełni w Kościele laikat. Działalność apostołską uważał za kluczowy element w procesie chrystianizacji. Ostatecznie Dekret został zaaprobowany i podpisany 18 listopada 1965 roku za pontyfikatu Pawła VI. W trakcie prac nad projektem dokumentu istotnym wydarzeniem było zaproszenie kilku kobiet do dyskusji i przedstawienia własnych poglądów na temat rozwoju apostołatu świeckich. Dekret wyraża ideę odnowy Kościoła w oparciu o wiedzę, osiągnięcia i doświadczenia różnych dziedzin życia. W poszczególnych rozdziałach papież opisuje cele apostołatu świeckich wpisane w szeroko rozumianą działalność apostołską, jak również specyfikę formacji i powołania świeckich do głoszenia Ewangelii. Definiując te wymagania Dekret stał się nieodzownym kryterium duchowej formacji świeckich, którzy głoszą Chrystusa własnym życiem; tym samym zwraca się do każdego człowieka, by zechciał przystąpić do komunii z Bogiem.

Słowa kluczowe: laikat, *Apostolicam actuositatem*, kościół, Sobór Watykański II, powołanie.